

S Z E M L E

A dániai NORDISK EXLIBRIS TIDSSKRIFT 2002/1. száma az exlibris-élet néhány neves személyiségének nekrológiát közli. Köztük emlékeznek meg a nemrég elhunyt *Várkonyi Károlyról* is. "A nagy grafikusok közé tartozott, - írja a lap - aki a fa- és linómetszetet egyaránt alkalmazta, jellegzetes, könnyen felismerhető magyar stílust teremtve." A 80 évesen elávozott holland *Lou Strik*-ről úgy emlékeznek meg, mint aki kisgrafikáiban tükröt tartott az emberiség elé. A 94 éves korában elhunyt *Helmer Fogedgaard* méltatása során megemlíti a lap, hogy személyében Dánia az ex libris legnagyobb személyiségét veszítette el. 1965 óta szerkesztette lapjukat.

A holland királyi család részére az idők során készült könyvjegyeket mutatja be írásban és képen *Jos van Waterschoot* az EXLIBRISWERELD 2002. évi tavaszi számában. Hírt olvastunk itt arról is, hogy az ország 80.000 darabból álló Jansen-gyűjteménye múzeumba került. A hágai Mermannó Múzeum könyvjegyeinek száma ezzel kb. 330.000 darabra emelkedett. Antikváriumuk tavaszi ajánlatában Román Károly 20 darabos és Tempinszky István egyenként 10 darabos két-két könyvjegy-összeállítását csomagonként 10 gulden ki-kiáltási áron szerepeltetik.

A THE NIPPON EXLIBRIS ASSOCIATION 118. száma beszámol arról, hogy a Taiwan szigetén élő gyűjtők megtartották első találkozójukat. Egyesületük, a Taiwan Bookplate Society, 113 tagot számlál. Számuk az összejevetel nyomán közel száz fővel gyarapodott. A 16 oldalas lapban több mint 40 könyvjegyet képpel is bemutatnak. Szokásuk szerint ezek kivétel nélkül japán művészek alkotásai.

"Az ex libris ismertetése" címmel korábban sorozatot indított az AFCEL, a franciák exlibris-egyesülete. Eddig csak híreket olvashattunk a kiadványról, most végre eljutott hozzánk a 2001. novemberében megjelent 15. füzet, amely *Albert Decaris* (1901-1988) munkásságának ismertetését és alkotásjegyzékét tartalmazza.

A nálunk kevésbé ismert francia grafikus a főiskola elvégzése utáni években elnyerte Róma város grafikai nagydíját. 1926-tól haláláig Párizsban élt. Ezalatt mintegy 200 könyvet illusztrált, 500 bélyeget tervezett. Faliképei számos középületben láthatók. A Becsületrend tisztjének életművében 80 db. rézmetszetű ex libris is szerepel, képüket és leírásukat a tetszetős, 64 oldalas kiadvány tartalmazza. Ennek utolsó lapján az a kisgrafika szerepel, amelyet az alkotó bejelenti a gyűjtőknek e világból az ismeretlenbe történt "elutazását".

A 2000. évi DÁNIAI ORVOSTÖRTÉNETI ÉVKÖNYV közölte *Erik Skovenborg* tanulmányát az Aeskulap-témájú könyvjegyekről, A görög-római mondák szerinti Asclepios Apollónak volt a fia. Őt tekintették az

orvoslás istenének, aki nemcsak gyógyított, hanem értett a halottak feltámasztásához is. Gyakran ábrázolták a botjára csavarodó kígyóval, ez utóbbi szerintük a bölcsesség jelképe volt. Ilyen előzmények után természetes, hogy napjainkban az egykori istent az orvosok szerepeltetik ex libriseiken. Ezeket gyűjtötte össze és mutatja be külön lenyomatként is megjelent tanulmányában a dán szerző. A 37 színes illusztrációt tartalmazó, ízléses kiállítású füzetet háromezer példányban jelentette meg a Dansk Exlibris Selskab, azaz a dán gyűjtők egyesülete. Képei között szerepel az itt bemutatott, magyar vonatkozású könyvjegy, *Oriol M. Divi* katalán pap-művész alkotása is.

Oriol M. Divi
fametszete, X2

A győri MŰHELY című folyóirat először szerepel lapszemlénkben. 2001/5. száma 92 oldal terjedelemben a filozófia időszerű kérdéseivel foglalkozik. Az ízléses külsejű, több illusztrációt tartalmazó lappéldány megformálása *Kurcsics László* érdeme. A neves grafikusművészt ebben az évben már tagjaink között üdvözölhetjük.

A KBK márciusi havi összejevetelén a Fészek Klubban *Szabó Attila* fotóművész ismertetése nyomán megismerkedhettünk szabadgrafikai lapjainak nagyobb válogatásával is. Ugyancsak ő alakítja ki az ottani Nemzeti Színház GYŐRI MŰZSA című folyóiratának impozáns megjelenési formáját is. (Ez utóbbi lap 2001. novemberi számában fényképpel kísért méltatása olvasható). A művész egy helyen így nyilatkozott munkásságáról: "Terveztem díszletet, plakátot, emblémát, csináltam könyvet, folyóiratot, mézeskalácsból szabadság-szobrot". Sokoldalú tehetségére az ex libris barátai is joggal számíthatnak.

Luxemburg gyűjtőinek egyesülete, a Pierre Roberti Kör ebben az esztendőben ünnepelte megalapításának 15. évfordulóját. Elnökük, *István von Habsburg-Lothringen* köszönti a tagságot EX LIBRIS c. lapjuk 2002. februári számában. Cikkéből értesültünk arról is, hogy a kör tekintélyes kiállító-standdal szerepel majd a 2002. évi könyvfesztiválon.

Az alkalmazott grafika művészeinek a Vajdaságban működő egyesülete februárban exlibris-kiállítást rendezett Szabadkán. A tárlatot izléses kiállítású leporelló kísérte, amely szerkesztőbizottságunkhoz is eljutott. Közel 40 könyvjegy képe látható ezen a színpompás kiadványon. Az alkotók között több magyar művész neve is szerepel.

A Londonban megjelent BOOKPLATE INTERNATIONAL 2001/2. száma *Jupatov* orosz grafikus alkotásjegyzékét közli. Az 1911-ben Rigában született művész a mai napig 545 könyvjegyet készített. Az ex libris nő-művészeinek lexikonából ezúttal a J és K betűs neveket közlik. Magyar név nem szerepel ebben az összeállításban. *Kopasz Márta* nevének hiánya a munka alaposágát kérdőjelezi meg.

A szlovéniai OBVESTILA 151. számának magyar vonatkozása, hogy címlapján az Erdélyben élő *Vecserka Zolt* grafikusművész 1973-ban készült fametszetét közli.

A MITTEILUNGEN DER Ö.E.G. 2002. évi márciusi számában *Ottmar Premstaller* portréja kíséretében közlemény jelent meg arról, hogy "a neves gyűjtőt, művészt, író, szerkesztőt, elgondolásokkal rendelkező tanácsadót, szervezőt, kiállításrendező és cserepartnert" az osztrák gyűjtők egyesülete tiszteletbeli elnökévé választotta. *Oskar Kokoschka* négy exlibrisvázlatának képét közli a lap abban a reményben, hogy a neves festő életművéből még további hasonló grafikák kerülnek elő.

A L'EX LIBRIS FRANCAIS 2002/1. száma a közelmúltban lezajlott elnökválasztás ürügyén közölte Franciaország eddigi köztársasági elnökeinek névsorát és működésük időtartamát, Napóleontól napjainkig. A névsorban vastag betűkkel szedték azoknak az elnököknek a nevét, akik nevüket viselő ex librisrel rendelkeztek. Az 1958-ban létrejött 5. köztársaság elnökei közül *De Gaulle*, *Pompidou* és *Mitterrand* nevére készült ilyen kisgrafika, amelyeket képpel és szöveggel ismertetnek, a korábbi öt elnök könyvjegyével együtt.

Ez a lapszám három exlibris-pályázat feltételeit is közli. Fordításukat titkárunk körünk művésztageinak közvetlenül megküldi.

A BOOKMERK 2002/1. számában *Luc van den Briele* mutatja be *Peter Kocak* szlovák művészt 11 illusztráció kíséretében. (Érdekes véletlen, hogy éppen a mostani számunkban közlünk mi is ismertetést az Eperjesen élő alkotóról)

Jan Iperman ezúttal a férfi és nő kapcsolatát megjelenítő könyvjegyeket veszi számba 28 alkotás képének elemzésével. A magyar kisgrafikát *Müller Árpád*, *Kaveczy Zoltán* és *Karancsi Sándor* egy-egy lapja képviseli.

A Szabadkán megjelenő HÉT NAP című lap 2002. február 13-ai számában figyelemre méltó cikk jelent meg a Vajdasági Ex Libris Társaság helybeli kiállításáról,

kortárs művészekből és gyűjtőkből áll. Már több helyen rendeztek tárlatot.

Az ex libris történetének áttekintése után a kiállítás katalógusát ismerteti a cikkíró *Gyermán Tibor*. A kiadványból arról értesül az olvasó, hogy Újvidéken már a XVIII. Században voltak mecénások. A város többnemzetiségű kultúrája hozzájárult az ex libris népszerűsítéséhez is. Az első exlibris-gyűjtő *Bogdan Stanojevic* nevének említése után *Andruskó Károly* következik, aki köztudomásúan a képzőművészet nemzetközi tekintélyű művelője. Az elmondottak alapján egyetértünk a cikk szerzőjével, aki szerint a tárlat már a műfaja miatt is érdekes színfoltja volt Szabadka képzőművészeti kínálatának.

A SZEGEDI SZÉPÍRÁS című havi folyóirat 2001. novemberi számában "A világ leghíresebb minikönyvese" címmel P.Z. írását közölte. A cikk alcíme *Andruskó Károly fába metszett évtizedei* elárulja, hogy a hazánkban is jól ismert, nagy népszerűségnek örvendő művészről lesz szó, aki 1915-ben született Zentán. Közel négyezerre tehető ex libriseinek a száma, festőként megörökítette szülővárosa múltjának eseményeit, a városkép jellegzetes elemeit. Kimagasló eredményeket ért el mintegy 200 minikönyvével is.

*Andruskó Károly
linómetszete, X3*

Közülük a legnagyobb sikert 1974-ben *A kapa* című, száz példányban megjelent 5 x 5 mm-es méretű könyvével aratta. A minikönyvek címének felidézésével a szerző nem csak az azok készítésével járó technikai bravúrta utal, hanem kiemeli *Andruskó Károly* rendíthetetlen magyarságát, értékmentő lokálpatriotizmusát és példaértékű hazaszeretetét is.

A Debrecenben megjelenő SZÉP KERTEK c. folyóirat 2002. évi 20. számának egyik cikke *Tarjányi Ferenc* okl. kertészmérnökről szól. Az Ormos-éremmel kitüntetett, most 80 esztendőszakember élete során számos parkot, kertet épített, emellett részt vett az egyetemi hallgatók gyakorlati képzésében is. Nyugdíjasként ma is tevékenyen védi, ápolja környezetét.

Neve nem ismeretlen az ex libris barátai előtt, ugyanis lapunk több cikke szólt már azokról az alkalmi grafikákról, amelyek közparkjainkat, természeti értékeinket népszerűsítik. Ezek a sorozatok legutóbb *Kerekgyártó László* műtermében készültek. *Pesti László* és *Tarjányi Ferenc* névbetűivel ellátva hirdetik a két mecénás grafikaszeretetét. Egy idő óta mindketten a KBK tagjai.